

2011. DECEMBER 23. PÉNTEK

1PÉTER 4,1–11

DR. PERES IMRE

Isten akarata szerint éljete

^{4,1}Mivel tehát Krisztus testben szenvedett, vértézzétek fel magatokat azzal a felismeréssel, hogy aki testi-
 leg szenved, az elszakad a bűntől, ^{4,2}hogy többé ne emberi vágyak, hanem az Isten akarata szerint éljete-
 tek le testi életetek hátralevő idejét. ^{4,3}Bizony, elég volt abból, hogy a múltban a pogányok szokása sze-
 rint kicsapongásokban, kívánságokban, részegeskedésekben, dorbézolásokban, tivornyázásokban és
 szentségtelen bálványimádásokban éltetek. ^{4,4}Azért haragusznak rátok, sőt káromolják Istent, mert nem
 rohantok velük együtt a kicsapongásnak ugyanabba a posványába. ^{4,5}De számot fognak adni annak, aki
 készül ítélni élőket és holtakat. ^{4,6}Mert a holtaknak is azért hirdettetett az evangélium, hogy testben,
 emberi mértékek szerint ítéltessenek meg, de éljenek Isten szerint lélekben.

Isten kegyelmének jó sáfárai

^{4,7}Mindennek a vége pedig már közel van: legyetek tehát bölcssek és józanok, hogy imádkozhassatok.
^{4,8}Mindenekelőtt az egymás iránti szeretet legyen kitartó bennetek, mert a szeretet sok bűnt elfedez.
^{4,9}Legyetek egymással vendégszeretők zúgolódás nélkül. ^{4,10}Ki milyen lelki ajándékot kapott, úgy szol-
 gáljatok azzal egymásnak, mint Isten sokféle kegyelmének jó sáfárai: ^{4,11}ha valaki prédikál, úgy mondja
 szavait, mint Isten ígét, ha valaki szolgál, úgy szolgáljon, mint aki azt az Istentől kapott erővel végzi,
 hogy mindenkor az Isten dicsőíttessék Jézus Krisztus által, akié a dicsőség és a hatalom örökkön-
 örökké. Ámen.

Amit a textusról tudni kell:

- exegetikai megjegyzések
- teológiai összefüggések feltárása

1–2. vers

Az apostol szavai szerint a keresztyének Krisztusra nézzenek, amikor életükben találkozhatnak a szenvedéssel. A levél írója Krisztusra mutat és hangsúlyozza, hogy arra a felismerésre kell eljutniuk követőinek, hogy ahogy Krisztus szenvedett testben, a keresztyének sem kerülhetik el a testi szenvedést. Persze, Krisztus szenvedésének üdvhozó jelentősége van miközben a ke-

resztyének szenvedése hitük próbája és gyümölcse. Krisztus szenvedésével kapcsolatban az apostol valószínűleg egy régebbi keresztyén krisztológiai himnuszra utal, amely körében gazdagabb hagyományban is létezhetett. Ebből a hagyományból az apostol azt a motívumot értékesíti, hogy aki testileg szenved, az elszakad a bűntől. A gondolat háttérben az lehet, hogy a szenvedés többnyire az ember érzéki világát érinti. Minden szenvedés kényszerként és korlátként lép be életünkbe. Ezért aki szenved, az figyelmében és „élvezeteiben” korlátozva van, sőt a figyelme teljesen elterelődik a pozitív élményektől. A bűn többnyire élményt, élvezetet, vagy legalább kísértést jelent az ember számára. Aki szenved, az nem a kísértés felé, hanem az élet fájdalmas realitása felé sodródik. Ezért mondhatja az apostol, hogy aki szenved, elszakad a bűntől. Persze, nem a szenvedés szabadítja meg üdvhozóan a keresztyént a bűntől, hanem az az isteni kegyelem, amely a szenvedést hozza rá, ezért a szenvedésnek nem üdvhozó, hanem bűnoldó jelentősége van, abban az értelemben, hogy ez által a keresztyén ember a szenvedés miatt Krisztushoz menekül, aki őt végső soron menti meg a bűntől és majd a szenvedéstől is. Ezért mondhatja az apostol, hogy többé ne emberi vágyak szerint éljünk, hanem az Isten akarata szerint. Ez nem jelenti azt, hogy többé az emberi

vágyak nem fogják a Krisztus-követőt környékezni. De az a felismerés, amiről az imént szoltunk, annál jobban Istenhez köti a hívó embert, aki az Isten akaratát fogja akarni életében keresni és követni. Erre azonban tudatosan fel kell készülni, és fel kell magát lelkileg „vértetni”, ill. felfegyverkezni (ὀλπίζω).¹ Az apostolnak a megjegyzése, hogy a keresztyének testi életük hátralevő idejét ilyen hitben folytassák, arra vall, hogy valószínűleg rövidnek képzelték az időt és közelinek az Úr visszajövetelét.

3–7. vers

Az apostol itt visszautal a keresztyének korábbi életére. A felsorolásból kiderül, hogy mi volt rájuk a jellemző. A felsorolás elég meredek erkölcsi kihágásokat mutat: kicsapongások, kívánságok, részegeskedések, dorbézolások, tivornyázások, szentségtelen bálványimádások stb. Ebből látszik, hogy a keresztyének a múltban, amikor még pogányok voltak, milyen fertelmes életet folytattak.² Valószínű, hogy ez jellemezte általános polgári feslett életüket, de arra is fényt derít, hogy pogány kultuszaikban a kultikus szertartások milyen gyakran szentségtelen és erkölcstelen tivornyázásokba sülyedtek. Most, megtérésük után, korábbi társaik haragszanak rájuk, ócsárolják őket és káromolják az Istent, akihez tértek, hogy már nem rohannak továbbra is a kicsapongásokba, amit az apostol egyenesen posványoknak nevez. Ez nehezíthette a megtért keresztyének új életét, de ezzel számolniuk kellett. Az ellenszegülők egyáltalán nem törődnek azzal, hogy beszédükkel, vagy káromlásukkal Isten szentségét sértik. Bűnbánatuk helyett esztelenségükben még mélyebbre sülyednek az Isten elleni lázadásban. Az apostol alkalmasnak látja utalni az Isten ítéletére. Teológiai látása szerint Isten készül ítélni élőket és holtakat akkor számot fognak adni cselekedeteiről.³ Itt valamilyen korábbi apostoli hagyományt használhatott fel, elegyítve néhány apokaliptikus utalással. Ebből merítve ismerteti, hogy a halottaknak is hirdettetett az evangélium. Itt bizonyára Krisztus pokolra szállását tarthatta szem előtt, ahogy erre még a későbbiekben is fog utalni. Az alvilágjárásról sokat tud a zsidó apokaliptikus irodalom és a görög mitológia⁴ is. Valószínűleg ez mind ismeretes lehetett a levélíró számára.⁵ Ő fontosnak tarja utalni az ítéletre, aminek elképzelése szerint testben, emberi mértékek szintjén meg kell történnie. A kép nem elég világos, mert az akkoriban már ismert feltámadás mozzanatát nem építi be látásába. Az sem világos, hogy az Isten szerinti élet lélekben mit jelent: vajon a feltámadás utáni lelki testben való folytatást-e, vagy átvitt értelemben a lelki élet konzekvenciáit. A magyarázat helyett az apostol annak a meggyőződésének ad hangot, hogy mindennek a vége már közel van. Számolt a világ közeli végével és természetesen Krisztus visszajövetelével. A hátralevő időt az imádságban kell elviselhetővé tenni és ebben a kitartásban fontos lesz a bölcsesség és a józanság. Bizonyára ez is parúziális várás részeként.

8–9. vers

A parúzia várásra is szükséges nem csak készülni, hanem azt megfelelő módon meg is élni. A végső idő sok feszültséget, további szenvedést és türelmetlenséget okozhat a keresztyén közösségekben is. Ezért a parúziális hit mellett fontos lesz az egymás iránti szeretet is, amelyben igen kitartónak kell lenniük. Az utalás arra, hogy szeretet sok bűnt elfedez, elárulhatja, hogy a parúziális várásban előfordulhattak hibák, tévedések, vagy bántalmazások is. A szeretet lehet az a domináló erő, ami ezeket a kilengéseket feloldhatja és életüket rendes mederben tarthatja. Még egy további apellálás történik a vendégszeretetre, amelynek zúgolódás nélkül kellene történnie. Ez arra vethet fényt, hogy az apostoli egyházban Krisztusra várva, a keresztyének eladhatták vagyonukat, hogy akadály nélkül ragadtassanak el az Úrhoz a parúzia alkalmával (1Thessz 4, 13-17). A parúzia késése miatt szegénységbe sodródtak és szükségük volt mások támogatására, ami persze zúgolódásra adott okot. Az apostol mégis vendégszeretetre ösztönzi követőit.

10–11. vers

A felhívás arra is vonatkozik, hogy amíg az egyház itt marad, és a keresztyének együtt élnek, szolgáljanak egymásnak: mindenki olyan módon, amilyen lelki ajándékot kapott. Az apostol felsorolásából látszik, hogy egyháza emberei elég gazdag lelki életet élhettek. Valaki prédikált, valaki más fajta szolgálatban tevékenykedett. Fontos volt azonban, hogy mindenki úgy viszonyuljon tevékenységéhez, mint aki nem magától tud ügyesen forgolódni az egyházban, hanem tudatosítania kell mindenkinek, hogy akár a prédikáció üzenetét, akár a szolgálat áldását ne saját tehetségének tulajdonítsa, hanem Isten ajándékának. Ebből az is következik, hogy ne saját dicsőségüket keressék, hanem Isten dicsőségét. A záró mondat himnikus jellegű, amikor

¹ A lelki küzdelemhez vagy lelki felfegyverkezéshez vö. Róma 6,13; 13,12; Ef 6,11-17 stb.

² Az erre vonatkozó erkölcsi „katalógusokat” gazdagon felsorolja Norbert BROX, *Der erste Petrusbrief*, EKK XXI, Benzinger-Neukirchener, 1979, 194.

³ Vö. ApCsel 10,42; Róma 14,9; 2Tim 4,1; Barn 7,2; 2Kelem 1,1; Pol 2,1.

⁴ FRENÝÓ Zoltán, *A Hádészótól az Orcusig. Az antik mitológia alvilág-képzetei*, in: ERDÉLYI Margit-PERES Imre (ed.), *Gaudium et corona*, Komárno, SJE, 2007, 60-95.

⁵ Vö. Crawford BURKITT, *Jewish and Christian Apocalypsis*, London-Oxford, Oxford University Press, 1914.

az apostol Isten dicsőségére utal, majd Jézus Krisztusra, akit ugyanúgy illet a dicsőség és a hatalom. Az Ámen szó ezeket az eddigi gondolatait még jobban megerősíti.

Prédikációvázlat

1. A szenvedés fogadtatása

A szenvedés a keresztyén hit és élet elmaradhatatlan része. A különbség talán abban van, ahogy fogadják a szenvedést: valaki menekülhet előle, vagy tiltakozhat ellene, valaki pedig kesereghet miatta, valaki pedig megadás-sal fogadja, és élete pozitív elemévé teszi.

2 Az elszakadás fájdalma

A Krisztus melletti döntés néha magával hozza azt a fajta nehézséget is, hogy a korábbi cinkosoktól nehéz elválni. Ezek nem könnyen engedik el volt pajtásaikat. Megnehezítik az életüket, s ha lehet, meg is keserítik. Ez az elszakadás fájdalma. Ugyanis a hitetlenek nehezen engedik ki maguk közül a tisztulni vágyókat, akiket vissza akarnak rántani, ha nem megy „szépen”, próbálkoznak „durván” amibe nem sajnálják beleadni gorombaságukat, vagy káromlásukat sem. Lehet, hogy ezek a gorombaságok és kellemetlenségek is a tisztulási fájdalmakhoz tartoznak, hogy az elszakadás egyértelmű legyen

3. Krisztus pokolra szállása

Krisztus váltságműve megváltásunk alapja. Nem olcsó ügy ez. Krisztus életébe került. Mert pokolra szállni csak a halál által lehet. Krisztus oda szállt. Másoknak is üdvhír-hozó volt. A pokol sem tud elzárkózni Krisztus előtt. Az életben sincsen olyan hely vagy olyan „pokoli” helyzet, ahova Krisztus nem jutna el, vagy ahol nem lehetne várni Krisztus segítségét és szabadítását (Kálvin).